

Posudek oponenta bakalářské práce

Název práce: Exkurze do věznic jako nástroj primární prevence

Autor práce: Benedikta Wagnerová

Oponentka práce: PhDr. Pavla Presslerová, Ph.D.

Bakalářská práce se věnuje tématu, které je v psychologickém diskurzu i empirickém výzkumu poměrně originální. Nástrojům primární prevence rizikového chování, jejich evaluaci a efektivitě je sice věnováno poměrně dost studií a je to i metodologické a koncepční téma MŠMT či adiktologické obce, ale tomuto konkrétnímu programu je věnována poměrně malá pozornost. Ta není dána nezajímavostí tématu, naopak jedná se fenomén vysoce atraktivní s nábojem kontroverze. Problém je ale praktický, je poměrně náročné dostat se k relevantním datům a získat informovaný souhlas s účastí ve výzkumu, ať už ze strany škol, samotných věznic či přímých frekventantů tohoto programu. S těmito výzvami se studentce podařilo dobře se vypořádat, i tím, že se v problematice prevence delikventního chování sama pohybuje.

V rámci teoretické části nám autorka postupně objasňuje pojmy a koncepty, které se k vybrané problematice různým způsobem vztahují, volba jednotlivých kapitol je tedy relevantní k cílům práce. Řazení jednotlivých částí za sebe dává smysl, kapitoly na sebe logicky navazují a čtenář se v nich může bez větší námahy orientovat, nechybí ani kritická díkce k pojetí zstrašujícího efektu preventivních programů. Studentka pracuje s poměrně rozsáhlým rejstříkem zdrojů, včetně zahraničních. Co se týká dílčích podnětů, které by mohly ještě více zkvalitnit přehledovou část, uvítala bych, pokud by studentka při popisu evaluačních kritérií programů primární prevence nějak reflektovala metodiku MŠMT. Autorka často pracuje s materiálem z roku 2005. Nabízí se tedy otázka, zda neexistuje nějaké aktuální doporučení ministerstva nebo bych doporučila v textu tuto skutečnost, že máme téměř 20 let staré doporučení, komentovat. Dále bych jako čtenář trochu více potřebovala porozumět tomu, jak to, že si školy za pravděpodobně poměrně velkou sumu (v práci naznačeno, nekonkretizováno) objednávají program, který není certifikovaný a zda se po skončení programu (i jeho druhou částí – beseda s propuštěným vězněm) nějak dál s žáky a studenty v tomto směru pracuje?

Pro účely svého výzkumu autorka zvolila kvantitativní metodologii, analyzovala data z dotazníkového šetření u skupiny žáků a studentů, kteří tento program realizovali a u kontrolní skupiny, která tímto programem neprošla. Pro posílení validity dat pracovala s pretestem a posttestem. V tomto směru nemám žádné připomínky, takto nastavená koncepce je pro tento typ cílů práce zcela adekvátní a vhodná. Jediné, co mi přijde trochu podceněné, je časové nastavení sběru dat. Je škoda, že vzhledem ke konci školního roku se posttestu v každé ze skupin účastnil menší počet participantů (např. původně v experimentální skupině to bylo 84 žáků, posttestu se účastnilo pouze 51, podobně tomu bylo u kontrolní skupiny - poměr 51/33, viz tabulka na s. 32). Je dobře, že to studentka zmínila i v limitech své práce. Data jsou prezentována poměrně přehledně, srozumitelně, statistická analýza je převážně deskriptivního charakteru, v některých oblastech se studentka pustila i do výpočtů statistické významnosti rozdílů, což lze jen pochválit, protože to ještě více podpořilo metodologické zázemí autorky a důvěryhodnost nakládání s daty.

Po celou dobu četby analýzy dat jsem čekala na gradaci ve formě interpretace dat a diskusi o benefitech tohoto programu pro žáky 9. tříd a středních škol. Domnívám se, že autorka mohla být ve svých interpretacích ještě více ponořená, kritická. Diskuse přináší průkazné závěry, limity práce i inspirace na další výzkum v této oblasti. Cíle práce byly naplněny, odpovědi na výzkumné otázky a hypotézy jsou explicitně vyjádřeny. V tomto směru studentka prokazuje badatelskou citlivost a její závěry považuji za velmi přínosné nejen pro psychology, ale i pro pedagogy či vedení škol, které hledají kvalitní programy primární prevence, opřené o evidence based závěry. Výsledky opravdu potvrzují, že tento typ programu není z hlediska dopadů na samotné delikventní či jinak rizikové chování efektivní. Sytí spíše zvědavost, ambivalentní emoce, jistou „bulvárnost“ silného prožitku, ale rozhodně se nejedná o preventivní program, který by měl u frekventantů dlouhodobější efekt, resp. onen efekt na samotné rizikové chování by se nedal příliš hodnověrně měřit.

Z formálního hlediska bych doporučila přívětivější formátování textu (časté rozdělení slova, nezarovnání textu do bloku), chybějící pojmenování tabulek apod. Postrádám také samotné přílohy, ty bohužel nejsou součástí práce a v SISu nejsou nahrány ani samostatně. Pro tento typ práce považuji samotnou podobu dotazníků za důležitou. Zde doporučuji nahrát dodatečně jako Errata. Z jazykového hlediska je práce psaná čtivě, je však evidentní, že jazyková korektura mohla být provedena pečlivěji (namátkou např. s. 22 je slovo graficky, lépe by kontextu odpovídalo drasticky, na s. 43 chybí doplnit zdroj). Citační norma je používána korektně.

Výsledky kontroly v SiS nevedou k podezření, že by práce byla plagiátem. Studentka v závěrečné práci nedeklaruje použití nástrojů umělé inteligence, odevzdaný text je posuzován jako dílo vzniklé bez přispění AI.

Závěrem lze říci, že autorka ve své tematicky velmi zajímavé bakalářské práci prokázala schopnost interpretovat data, komparovat je a vyvozovat závěry. Bakalářská práce splnila cíle, které si stanovila a odpověděla na výzkumné otázky i hypotézy. Oponovaná práce celkově splňuje kritéria kladená na tento druh publikací, a i přes dílčí komentované skutečnosti ji **doporučuji k obhajobě.**

Otázky k obhajobě:

- 1, Co by autorka doporučila dané organizaci, aby v koncepci programu změnila, tak, aby mohl být pro adolescenty efektivnější?
- 2, Má autorka nějaké povědomí o postojích metodiků prevence o tomto programu? Existují i nějaké evidované zpětné vazby od pedagogů, případně od rodičů?
- 3, Kdyby autorka zvolila pro stejné cíle kvalitativní výzkumný design, jak by jej koncipovala?